

Hoolikamat valikut

Huvi Dunajevski loomingu vastu on mõistetav: oma viisirikaste, rühikate ja erksarütmiliste lauludega suutis ta paremini kui ükski teine tema kaasaegseist edasi anda nõukogude noorsoo tundemaailma ja optimismi. Ka «Valge akaatsia» muusikat kuulates võime kõnelda selle dunajevskilikkusest ja tema karakteri tabamisest RAT «Estonia» orkestri poolt Ü. Raudmäe juhatusel.

Oma operetiloomingus jäi Dunajevski eeskätt laulumeistriks — tema operetipartituur koosneb peamiselt üksikutest, ilma suurema muusikalise arenduseta laulunumbritest. «Valge akaatsia» libretistide loominguline maneer on samalaadne. V. Mass ja M. Tšervinski on oivalised humoristid, lausa meistrid visandama koomilisi karaktereid ja situatsioone. Puudu jääb aga suurvormi tunnetusest, dramaturgilisest tihedast ja sihikindlast ülesehitusest. Konfliktit pinget on doseeritud minimaalselt, seetõttu ei jätku toekust ka haripunkti jaoks, milleks on radist Tonja otsus saata kapten Kuprijanovile tema kergemeelse pruudi pähe lüürlisi radiogramme. See toimub küll ärevas olukorras — merel on torm ja Kuprijanovi laevalt pole teateid, ent tegevuslik kõrgpunkt ei kujune samaaegselt muusikaliseks kõrgpunktiks.

Tõepoolest, «Valget akaatsiat» vaadatud kui lõbusatest ja vaimukatest, sekka ka liigutatavalt lüürlistest stseenidest koostatud buketti. Ja kui mõni öis (kas siis tegelane või stseen) sellest buketist välja kukuks, ei saaks sellest öieti arugi. Võtkem abielupaar Korabljovid. Väga ilusasti antud osad A. Meringu ja E. Meili poolt. Ent kas tegevuse pealiin oleks kannatanud, kui neid poleks olnud? Vaevalt küll. Ja sama tõde võib nentida ka Tonja sõbratari Katja osa puhul, ehkki nii S. Urb kui ka kutselisel teatrilaval debüteeriv L. Mets seda kommimaist tüdrukut päris kenasti kujutasid. Aga osaliselt Tonjagi suhtes — kas ongi nii hädatarvilik tants kastanjettidega päris opereti algul? Tegevustiku madala sisepinge tõttu tekkis paratamatult venivuse tunne ja sellest tulenev kiusakas mõte: miks lavastaja ometi nii vähe kääre kasutas? Eriti pikaks ja kohati igavaks on veninud Neptuni peo stseen, ja seda suurelt osalt just divertimentlikkuse tõttu.

Lavastaja V. Luts on tegutsenud põhimõtte järgi: anda näitlejatele ka selliseid osi, mis on päris vastupidised nende senises praktikas väljakujunenud profiilile. On ju igasugustel amplituudidel see oht, et nad viivad loominguise seisakuni ja sealt stampi. Mitmekesiste osade puhul saavad näitlejad areneda sünteetilise suunas, mis kaasaegsete operettide ja muusikaliste komöödiade puhul on küllaltki oluline: libretode sisuline erikaal ja näitlejameisterlikkuse nõuded on ju tugevasti tõusnud, võrreldes Kalmani-Lehari hiilgeaegadega!

Kuprijanovi pruudi Larissa osa on usaldatud kahele erineva karakteriga näitlejale — S. Sooäärile ja A. Vihandile. Neist viimane, kes on seni «kvalifitseerunud» liigutatavalt heade ja ainult õige natuke vallatute armastavate tütarlaste osadele, andis usutavalt edasi Larissa tühisust ja kergemeelsust. A. Vihandi edasise arengu huvides kulus see osa lausa marjaks ära. S. Sooäär näitas A. Vihandist suurema koomikaannusega, kuidas see daamike püüab enne abiellumist võtta elult kõike, mis võtta annab.

Julgema osade jaotuse puhul tuleks aga lavastajal mõelda sellelegi, kuidas vältida vokaalseid «hõõrumisi» üksikute osatäitjate vahel. Taoline «hõõrumine» tekkis just Larissa ja Kupri-

kõikjal maksimaalselt löögijõudu. Nii näiteks teise vaatuse alguses, kus Ljoša ja Saša on ametis kaubakastide kontrollimisega ja samaaegselt omavahelisi südameasju klaarivad. Laused töö- ja armuasjade kohta kipuvad ikka koomiliselt segi minema... Sellest stseenist annaks hoopis enamat välja pigistada.

Tšumakov ei ole ainult harpuunija, vaid ka instruktor-kasvataja. Ta on sümpaatne ja sellisena annab teda ka H. Malmsten. Eriti toredad on A. Mering ja H. Malmsten ühe tenorilaulja pärast tulenevates sõnasõdades. Kenasti andis ka L. Selistemägi Tšumakovi abikaasa lühiosa.

Lüürika üliküllust «Valges akaatsias» ei ole. Isegi peategelane Tonja ei näita ainult oma tundeid ja elamu — temalgi on lõbusamaid laule suus. Tonja on hakkaja tüdruk ja seda võib E. Lepat nähes uskuda. On mõistetav, et niisugune tüdruk merele kipub. Päris vabalt esines Tonjana ka U. Tauts, mis on talle ühtlasi debüüdiks operetilaval. Nii E. Lepal kui ka U. Tautsil on juba ooperikogemusi seljataga, ent eriti U. Tautsilt tahaks seekord kuulda operetlikumat ja loomulikumat laulmismaneeri: kergemat, meeolukamat ja südamlikumata, teksti osas aga ilmetatumata.

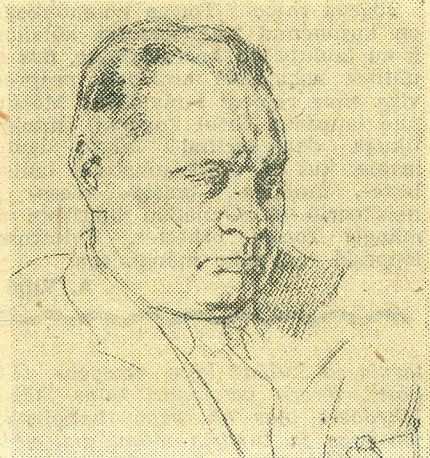
Lavalist vabadust on juurde tulnud ka H. Vasarale, keda nägime kapten Kuprijanovina. H. Vasar esineb heas mõttes tagasihoidlikult ja soojusega, mis muudab tema loodud lavakuju sümpaatseks. Oma laulmisviisi operetipärase ilmestamise juures tuleb aga temalgi veel töötada.

Neptuni peo stseeni lavaletoomisel tegi suure töö ära tantsudeeasja I. Generalova. Huvitavamad olid polka ja mustade naiste tants. Lindude tants, mille muusikagi on väheütlevalt, jäi selleks ka koreograafiliselt. Tantsude kõrval pakkusid mõndagi mõnusat L. Klauski kostüümid ja U. Kärbise maitsekalt stiliseeritud lavakujundus. Ainult butafoorsed lained teise vaatuse lõpptseenis ei sobinud ühte lavakujunduse üldise tinglikkusega.

Kas «Valge akaatsia» mängukavva võtmise RAT «Estonias» end õigustas? Näib, et mitte täiel määral. Nagu teame, ei kuulu «Valge akaatsia» just nõukogude operetiloomingu tippsaavutuste hulka. Selle asemel oleks võinud valikut tehes veelgi sirvida nõukogude ja rahvademokraatiamaade operettide partituure ja tekstiraamatuid.

Ka vaatajakonna hulgas ei ole see teos oodatud edu saavutanud, ehkki opereti lavastamisel on teater ära teinud suure töö. Kui ka tulevaste, ja juba veelgi hoolikamalt valitud operetilavastuste juures niisama tublit tööd tehakse ja püütakse saavutada maksimumi, võib oodata RAT «Estonias» operetitaseme märkimisväärset tõusu.

Marika Oja

näitlejale — S. Sooäärle ja A. Vihandile. Neist viimane, kes on seni «kvalifitseerunud» liigutavalt heade ja ainult õige natuke vallatute armastavate tütarlaste osadele, andis usutavalt edasi Larissa tühisust ja kerget meelsust. A. Vihandi edasise arengu huvides kulus see osa lausa marjaks ära. S. Sooäär näitas A. Vihandist suurema koomikaannusega, kuidas see daamike püüab enne abiellumist võtta elult kõike, mis võtta annab.

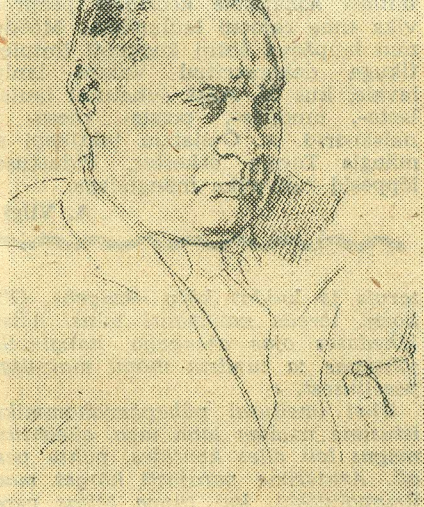
Julgema osade jaotuse puhul tuleks aga lavastajal mõelda sellelegi, kuidas vältida vokaalseid «hõõrumisi» üksikute osatäitjate vahel. Taoline «hõõrumine» tekkis just Larissa ja Kuprijanovi duetis: S. Sooäär ja H. Vasar on ju lauljad n.-õ. erinevates žanrides ja neid selliselt koos laulma panna ei saa. Hädaabinõuna võiks sellistel puhkudel kasutada deklamatsioonilist laulmismaneeri.

Päris ammu pole K. Karask saanud koomilisi osi, kuigi tal on tublisti koomikutalenti. Seekordne laohoidjast mahhinatsioonidemeistri Jaška «Puksiiri» roll kuulub nagu Larissagi oma satiirinuiaga nüpeldatute hulka. Jaška on autoritel täisvereliselt ja selletõttu ka näitlejaille võimalusi pakkuvalt välja kukkunud. Neid võimalusi ei lasknud käest libiseda ei K. Karask ega ka E. Pärn. K. Karaski Jaškas oli tabatud selle tüübi paksunahalisust, samaeagselt aga nahahoidmist. E. Pärna joonis oli teravam ja žanripäraselt «temperamentsem».

Satiirilisemalt väljajoonistatud osade hulka kuulub veel grupp Larissa kavalere. Hea on iga bulvarilõnkuja ilme, kuid riietuse veidruste otsingul on kohati satutud väljapoole aega ja ruumi.

Mõneti nõokivalt on antud ka kinomehed. V. Lutsul ja A. Aasmaal on osakäsitlese põhisuund leitud, ent detailides annaks veel üht-teist teha. V. Luts võiks oma režissööri osas veidi ülepakutud grotesksuse asemel rohkem rõhutada töösse sisseelamisest tingitud hajameelsust, millega ongi seletatavad tema elukauged käsklused.

Täieliku autoripoolse sümpaatiaga on antud noormadruste Ljoša-Saša paarisosa. Noormehed (U. Vark ja V. Peetri) on nii lahutamatud, et nad isegi armuvad paaris ja ikka ühte ja samasse neidu. Hea ja ka hästi esitatud number on nende armuavaldus Tonjale. (Muide, U. Vark võiks lõbusaid vandumisi veelgi suurema mahlakusega serveerida). Ljoša-Saša hästi teritatud tekst ei saavuta kahjuks veel

E. Einmanni joonistus